

## D.

## I. Sverrig.

Fortsættelse af den nye svenske  
Skoleforordning.

(See forrige Hæfte S. 149.)

## 4. Kapitel.

Om Lærernes Løn og Befordring,  
samt Ungdommens Understøttelse m. m.

## §. I.

Lærere ved Skoler og Gymnasier skule ikke allene beholde de dem ved ældre Anordninger tillagte Lønninger og Fordele, men ogsaa erholde Forbedring efter Tid og Leilighed til Opmuntring under tro og moisommeligt Arbeide; derfor skule ogsaa fremdeles som hidtil deres Tienesteaar regnes dobbelt, og de skule i det mindste efter 10 til 12 Aars Tienstetid i Skolefaget beforders til andre pas-

sende Bestillinger, ligesom de ved Befordringer til de Pastorater, hvortil Kronen har jus vocandi, skulle komme i fortrinlig Betragtning; dog bør de, naar de attraae geistlig Befordring, ei, medens de ere Skolelærere, forsømme at søge sig i geistlige Forretninger, især i at prædike. De, som have Lyst t. l., deres hele Levetid at blive ved Skolefaget, og deri arbeide med Held og Berømmelse, skulle efter Omstændighederne nyde Forbedring, og, naar Alder eller Svaghed ei tillader dem længere at tiene, beholde i Pension de tre Fierdedele af deres Løn, saa længe de leve \*).

## §. 2.

Hjælpepræster og Capellaner maae, under forresten lige Omstændigheder, ingenlunde foretræk-

\*) D. §. 24, giver i Almindelighed Skolelærere, som udmærke sig, Haab om Forbedring i deres Vilkaar, videre Befordring og anden passende Belønning. Dem, som ere Candidater i Theologien med bedste Character, aabner den i §. 25, samme \*dgang til videre Befordring, som om de, da de beskikkes til Skolelærere, vare blevne ansatte i et geistligt Embede af den Bestaaenhed, som en Candidat. Theolog. Laudab. efter Universitetsfundatsen har Ret til at søge. I Henseende til gamle Skolelæreres Pension indeholder D. ingen udtrøffeligg Bestemmelse. Den sædvanlige Regel er, at dem, naar de entlediges, forundes to Tre-diede af deres Gage i Pension.

kes for Skolelærere, som have tient vel og længe, saafremt hine ikke før have tient i Skolefaget. Til Sognepræster i de Menigheder, hvor der er Trivialskole eller Gymnasium, skal Biskoppen og Consistorium helst foreslaae saadanne Mænd, som selv med Hæder og Berømmelse have anvendt Tid og Flid i Skolefaget.

## §. 3.

De Embedsboliger og Gaarde, Marker og andre Leiligheder, som af Staten ere bestemte for Rectorer og Skolelærere eller dertil af Private givne, skulle de uformindskede beholde, og i de Byer, hvor endnu ingen Embedsgaard findes for Trivialskolens Rector, bør Magistraten og Borgerstabet a tilaffe en saadan, og skal, indtil dette er skeet, Rectoren nyde Huusleie af Stadens Kasse \*).

## §. 4.

De Stipendier, som af Kronen eller Private ere eller vorde henlagte til Skolernes og Gymnasiernes Ungdom, forblive uforandrede efter deres første Indretning; og bør Biskoppen og Consistor-

\*) D. bestemmer intet udtrykkeligen om Rectorernes Boliger; men Reglen er, at de nyde fri Bolig, hvor dertil gives Leilighed i Skolebygningerne, men i andet Fald erholde Gødtgjørelse til Huusleie.

rium nøie paasee og holde over, at Givernes Bille ikke i nogen Maade overtrædes \*).

§. 5.

De saakaldte Degnepenge, som ere bestemte deels til Løn for Collegerne ved Skolerne, deels til Præmier og Understøttelse for Ungdommen, oppebæres paa Landet af Kronens Oppebørselsbetiente, og skulle i rette Tid til Bedkommende indsendes. \*\*)

\*) D. byder ogsaa §. 71, at alle Legater og andre Gaver, som af private Belgiorere ere givne til at understøtte trængende og haabefulde Disciple, skulle virtueligen anvendes til deres Bestemmelse; men i Henseende til det Specielle og Formelle i Anvendelsesmaaden, tages Givernes Bille ikke nødvendig til Følge, da deres Bestemmelser i saa Henseende deels ofte vare, deels siden, ved Tidernes Forandring, ere bleve uhenfigtsmæssige. Alle Stipendie-Understøttelser ere inddeelte i tre Grader (§. 73 ff.), og enhver Stipendiat nyder i aarligt Stipendium, enten 20, 35 eller 50 Rd. Nogle understøttes blot med fri Underviisning. De, som hverken ere Stipendiater eller Gratister, maae betale Skolepenge (§. 66).

\*\*) Degnepengene, som en Deel af de visse Indtægter af den Sangopvartning, de lærde Skoler forhen havde, men nu ere befieede for, flyde i Danm. og Norge efter den Rgl. Resol. af 20 Dec. 1805, ind i Skolernes Kasser, hvoraf Lønningerne udbetales.

## §. 6.

Det, som allerede er, eller i Fremtiden kan blive bestemt til Præmier for Skolernes og Gymnasiernes Ungdom, skal paa sædvanlig Tid og Maade uddeles, og skulde de fattigste Disciple, naar de dertil ved Flid, Sædelighed og god Fremgang qualificere sig, derved i Særdeleshed ihukommes. Rectoren gjør, efter Overlæg med de øvrige Lærere, Forslag til denne Uddeling, og Forslaget gienneengaaes siden af Ephorus, eller i hans Fraværelse af Inspector \*).

## §. 7.

Derksom ikke noget Bist er bestemt til Vedligeholdelsen af de Trivialskole- og Gymnasiebygninger, som Stæderne ikke ere forbundne til selv at bygge eller underholde, skal de sædvanlige tvende Collecter samles over hele Stiftet, og i rette Tid indsendes til Consistorium. Deraf maa Rector via Begiering erholde den Sum, som efter afsættelse af Biskoppen og Consistorium prøvet og bifaldet, Forslag er uomgængeligen fornøden til Diemedet, saavidt Kassens Tilstand og andre Om-

\*) D indeholde intet udtrykkeligt om flige Præmier; men hvor Regater dertil in specie ere givne, anvendes de efter Hensigten.

stændigheder tillade det \*). Ved et Skolehuses Opbyggelse fra nyt af paaligger det Vedkommende, dertil at udsee en fri, rummelig, suad og fordeelig beliggende Plads, ifald den forrige skulde mangle disse Egenskaber. Ikke maae andre Bygninger og allermindst af Træ opføres saa nær Skolen eller Gymnasiet, at Skolehuset derved mangler Lysning og fri Tilgang, eller ved paakommende Jldsvaade kunde sættes i Fare.

## §. 8.

Læseværelserne saavel i Skolerne som Gymnasierne skulde være forsynede med Kaffelovne, som passes af en dertil antagen Skolebetjent \*\*).

## §. 9.

Ved hver Trivialskole og Gymnasium skal findes et ordentligt indrettet og af Ephorus eller Inspector og Rector undertegnet Inventarium paa

\*) I Almindelighed er det i Danmark og Norge efter danffælovs 2—22—71 og norffælovs 2—21—63 paalagt Kirkerne i de Byer, hvor lærde Skoler ere, at vedligeholde disse (jvf. Skoleforordn. §. 125); men hvor Kirkerne ved speciel Anordning ere fritagne, eller naar nye Skolebygninger skulde opføres eller risbes, maae Udgiften bestrides af det almindelige Skolefond.

\*\*) Saadan Forffrist er i D. anseet ufornsden, da Sagen selv alvegne finder Sted.

alle Læreanstalten tilhørende faste Eiendomme, ligesom ogsaa paa Mobilier til almindeligt og dagligt Brug, saasom Bøger, mathematiske og musikalske Instrumenter m. m., samt paa alle Stiftelsen vedkommende Documenter, saasom Privilegier, Donationer, Testamenter ic., hvilket Inventarium skal eftersees ved Omskiftning af Rector og ved Skolens Visitation; og bærer Rector Omsorg for, at alt dette, ligesom og fuldstændige Matrikler over indkomne og afgangne Disciple, er i god Orden og Forvaring \*).

### 5 Kap.

Om Bøger og andre Hielpemidler ved den almindelige Underviisning i Trivialskoler og Gymnasier.

#### §. I.

Ligesom foruden de Haandbøger, som bør findes ved Skolerne og Gymnasierne i de forskjellige Videnskaber, ogsaa andre Bøger, behøves til Hielp ved Underviisningen, deels for Disciplene selv, deels for Lærerne; saaledes bør Biskoppen og Consistorium drage Omsorg for, at ikke alene Ungdommen ved Læreanstalten kan faae de nødvendige Bøger af alle Slags til den mueligst billige

\*) Eignende Bestemmelser i D. §§. 61. 122. 127.

Priis, samt at Disciplene tilholdes at forsyne sig med dem efter Tøne og Leilighed, men ogsaa at Læreanstaltens Bogsamling efterhaanden, og saavidt Midleene tillade det, forsynes med gode Hovedbøger i Sprog og Videnskaber, samt gode Glosser, Charter, uodvendige mathematiske og physiske Instrumenter m. m. \*).

## §. 2.

I sidstnævnte Hensigt skal hvert Gymnasium og Skole have sin særstilte Bibliothekskasse. Denne Kasses visse Indtægt skal være en liden Afgift af enhver af den geistlige Stand, som i Stiftet befordres til noget Embede. Enhver Discipel, som indtages i Trivialskolerne, giver 4  $\text{R}$ . til Bibliotheket, og enhver, som forflyttes til Gymnasiet, 8  $\text{R}$ ., fra hvilken Udgift dog de Fattige ere befriede. Naar en Biskop, Domprovst, Lector, Rector, Provst eller Præst døer, skal Stervboet, efter Sædvane, til Gymnasiebibliotheket indsende en eller flere gode Bøger af den Afdødes Bibliothek, eller istedet derfor erlægge 1  $\text{R}$ d. Banco \*\*).

\*) Efter D. §. 126 drager Directionen Omsorg for Skolebibliothekernes hensigtsmæssige Forøgelse, og den første Lærer haver Tilsyn med dem. Ligeledes bestemmer, efter §. 11, Directionen Skolebørgernes Valg.

\*\*) D. bestemmer ingen særdeles Indtægt for Skole



## §. 3.

De Bøger, som saaledes komme til Bibliotheket, ligesom og de, som andre Læreanstaltens og Videnskabernes Belyndere og Venner maatte forære til Bibliotheket, skulde ikke alene indføres i det almindelige Bibliotheks-Catalog\*), men endog, til bestandig Erindring om Giverne, antegnes i en særskilt Bog. Skulde Bibliotheket saaledes komme i Besiddelse af Doubletter, bør disse bortbyttes for andre Bøger, som Bibliotheket mangler, eller ved Auction bortselges for Kasens Regning.

## §. 4.

Gymnasiets Bogsamling og andre Apparater, som ei daglig bruges, skal ordentligen forvares i Bibliotheksværelset, og, hvor ingen egen Bibliothekar er, staae under Gymnasii-Adjunctens Forvaring og Ansvar.

## 6 Kap.

Om Underviisningen i Trivialskolerne.

## §. 1.

Med Trivialskolerne og Gymnasierne i Riget bør gives Leilighed ikke blot til Underviisning

bibliothekerne, hvis Forøgeiser bekostes deels af de enkelte Skolers Kasser, deels af det almindelige Skolefond.

\*) Ligesaa efter D. S. 126.

for den Yngling, som opofrer sig til det egentlige lærde Fag, og som vil forfremmes i Embedsveien, men ogsaa for dem, som ville gaae ind i Næringsveiene. Af de 5 Klasser, som ere indrettede i enhver Trivialskole, skal derfor den første være forberedende for alle Skolens Disciple, hvortil de endog ville opofre dem. Fra denne Klasse opflyttes de, som ere bestemte for Studeringer, i den sædvanlige Orden til de øvrige Klasser, men de andre gaae ind i den for dem egentligen bestemte Apologisk-Klasse \*).

## §. 2.

Alle i Stæderne paa Kronens Beføstning lønnede og indrettede Skoler med en Rector og een eller to Colleger skulle herefter i Særdeleshed lempes til deres Gavn, som bestemme sig til nogen Næringsdrift, og da for dem samme Underviisningsregler gielde, som hervedenfor fastsættes for Apologiskklassen i Trivialskolerne, saavidt disse Regler derhen kunne lempes, og indtil andetledes forordnes.

\*) Ogsaa efter D. §. 1 og 60 staaer Afgang til den Underviisning, som gives i de to nederste Klasser, aaben for Ikke-studerende; men særskilte Klasser for disse gives ikke.

## §. 3.

Jungen maa indtages i Trivialskolerne, uden de kunne læse reent og uden Ansiod i en Bog, baade svensk og latinisk Stiil, kunne Luthers lille Catechismus udenad, kunne regne Zifrer og Tal og Multiplicationstabellen, samt skrive læselig Sammenkrift \*).

## §. 4.

I den første og forberedende Klasse undervises Disciplene i Christendom efter Luthers lille Catechismus med almindelig antagen, kort og tielig Forklaring; i Bibelhistorie, efter et passende Udtog; i at skrive svensk og latinisk Stiil efter Forskrift; Disciplene øves i lydelig Oplæsning af en passende Bog i Modersmaalet; i Hovedregning, hvortil Begyndelsen gøres paa Tavler med Zifferregning; fremdeles undervises og øves de i at adskille Grammatikens saakaldte partes orationis. De studerende Disciple bør desuden lære paradigmata declinationum og conjugationum i det latiniske Sprog \*).

\*) D. S. 63 sættes lignende Betingelser (med Undtagelse af Luthers Catechismus), og fordrer tillige 10 Aars Alder og ufordærvede Øder.

\*) D. opregner blot i §. 4 Undervisningsgrenene. Deres Classification og Succession bestemmes nærmere

## §. 5. 6. 7. 8.

De studerende Disciple forflyttes efter behørig anstillet Examen først i den anden, siden i den tredje, og tilfids i den fjerde ellerisaa kaldte Rector-klasse, hvor Rector og Corrector dele Arbejdet imellem sig. Begyndelsen gives i den latinske Prosodie under Læsningen af Dionysii Catonis Disticher eller andre udvalgte Stykker af latinske Digttere. Bræst læses efter en tienslig Chrestomathie med grammaticalsk Analyse. Den historiske og geographiske Underviisning fortsættes udsørligen; Disciplene øves i Calligraphie og Hetskrivning. I denne Klasse forisættes Underviisningen i Latin med at giennemgaae nogle af de mindre vanskelige latinske Historikere, saasom Cornelius, Justinus, Julius Cæsar ic. og til Forandring Ciceros lettere Skrifter, nemlig nogle af hans Breve, Somnium Scipionis, de amicitia og de senectute, samt af de latinske Digttere, Ovidii Metamorphoser. Af Læreren gives og rettes to latinske Stile om Ugen, som kunne ombyttes med Oversættelser fra Latin paa Svensk, og med korte, af Disciplene selv forfattede, Breve og Beskrivelser paa Svensk. Disciplene øves i at tale Latin. Af Rhetoriken gives

i en særskilt udgiven Underviisningsplan, der fastsætter fire Hovedklasser.

dem et kort Begreb om Tropi og Schemata, og under Autorernes Læsning bibringes dem de historiske og mythologiske Kundskaber. Forklaringen af Catechismus fortsættes, i Sammenhæng med et kort Lærebog om Menneskets Pligter. Det nye Testaments Sprog læses paa Græsk. Underviisningen i det græske Sprog fortsættes efter en dertil udsøgt tiendelig Chrestomathie. Fædrelandets Historie læses fuldstændigere. De fornemste Epocher af den almindelige Verdenshistorie læses i Høkkommelsen; Geographie, især Europas, læses nøiere. Underviisningen i Regnekunsten fortsættes med Regula de Tri og de fire Specier i brudne Tal; der begyndes med Elementerne af Geometrien.

## §. 9.

Naar nu Disciplene efter to Aars eller længere Tids Underviisning ere komne saavidt, at de kunne giøre Rede for alt dette, maae de, efter behørig, i Biskoppens og Inspectors Rådvarrelse ansættes, Examen opslættes i Gymnasiet, saafremt de ikke ved Usædelighed dertil have gjort sig uverdige.

## §. 10.

Med de Lærlinge, som flyttes fra den første og forberedende Klasse til Apologisklassen, fortsættes Underviisningen i Luthers Catechismus; Bibelhistorie; Calligraphie; lydelig Oplæsning

Regning. De, som have gjort større Fremgang, øves i paa egen Haand at oprette Breve, Beretninger, Forskrivninger, Attester m. m., og i skriftligen at oprette deres Tanker. Fædrelandets Historie læses under den Gustavske Stamme, og Geographie med Jordgloben og Chartet over Sverrig; de undervises i de meest practiske Dele af Geometrien og Mechaniken; i det Almindeligste af Naturhistorien, samt i de nære Sprog, fornemmelig i Tydsk. De tvende sidste Underviisninger erholde de tilfælles med Gymnasti-Ungdommen.

## §. II.

Trivialskolerne og Gymnasierne aabnes Kl. 7 og lukkes Kl. 5 om Eftermiddagen. I den første Time forrettes den i 3 Kap. §. 3 og 4 ommeldte Bøn og Bibellæsning. Fra 9:10 er Frokosttid og fra 12:2 Middagstid \*). Onsdag og Lørdag Eftermiddag læses i Skolerne og Gymnasierne kun een Time fra 2:3, hvorefter Ungdommen øves i

\*) D. fastsætter §. 34 daglig 7 Læretimer, 4 om Formiddagen og 3 om Eftermiddagen. Den daglige Skoletids Begyndelse retter sig efter Aarstiden og de locale Omstændigheder. De Mellemrum, som tilstaaes til Forskrifning, bestemmes ved Inspektorerne.

Kirkesang, ligesom ogsaa de, som derfor have Dre og Anlæg, i Instrumentalmusik \*).

§. 12.

Skolens Rector skal, efter Overlæg med Skolens øvrige Lærere, for hver Klasse udkaste et Lectionschema, med Angivelse af Underviisningsgjenstandene for hver Dag og hver Læsetime i Ugen. Dette Schema skal, naar det af Ephorus og Consistorium er giennemgaaet og approberet, opslaaes paa en Table i Klassen til Efterlevelse, og deri ingen Forandring gøres, uden Ephori Minde og Bifald \*).

§. 13.

Den sidste Uge i hver Maaned foretage Lærerne, hver i sin Klasse, Repetition af det, som i de tre foregaaende er læst. I den første Uge af hvert Cursus anvendes Formiddagen i hver Klasse til en kort Repetition af det, som i sidstforløbne Halvaar er læst, og Eftermiddagene til at forelæse det Væsentligste om Sundhedens Vedligeholdelse.

\*) Efter D. § 4 høres blot Vocalmusik til Skoleunderviisningens Genstande. Dog finder ogsaa hist og her Underviisning i Instrumentalmusik Sted, men udenfor den ordentlige Skoletid.

\*\*\*) Eignende Bestemmelser i D. §. 32. 33, hvorefter Approbationen udfærdiges af Directionen.

## §. 14.

Til at undervise Ungdommen i Kirkesangen antages helst en studeret Person, som desuden kan staae Læreren i den første og forberedende Klasse bi ved Underviisningen.

## §. 15.

Hver Trivialskole skal have sin egen Kasse, som staaer under Rectors Bevaring og Ansvar, og for samme skal Rector ved hvert Aars Slutning aflægge Rede og Rigtighed til Biskoppen og Consistorium. Denne Kasses Midler skulle anvendes til Præmier for Skoleungdommen i Almindelighed, til Understøttelse for udmærket haabefulde, sædelige og fattige Disciple, og til det i 3 Kap. §. 11 anmeldte Brug. Dens Indtægt bestaaer af en Deel af Degnepengene, af Legater, som ei have speciel Bestemmelse; af Halvdelen af de saakaldte Provstestønder under Raadsensaar, og af frivillige Gaver f. E. fra mere formuende Forældre, som have Børn i Skolen.

## §. 16.

Ephorus eller Inspector skal, saa ofte skee kan, og især i Repetitionsugerne, med sin Nærværelse i Skolen opmuntre saavel Lærerne som Ungdommen, og paasee Underviisningens Løb. I Ephori Forsald forrettes dette af et andet Med-



lem af Consistorium; og i Inspectors Forsald ansættes hertil en Vicarius.

(Fortsættes.)

## 2. Rusland.

### Kasan.

(Udtag af et Brev fra Hofr. og Prof. Dr. v. Erdmann, dat.  $\frac{1}{2}$  Sept. 1810. Forf. afreiste d. 11 Mai 1810 fra Wittenberg, hvor han forhen var Professor, og ankom den 25 Jul. over Petersborg til Kasan.)

„ — — Jeg søgte strax mine Colleger op, blandt hvilke jeg endog fandt tvende, som jeg allerede kiendte — — ogsaa et Par hundrede andre Landsmænd, mestendeels Employés, Kiebmænd og Professionister, ere her foreenede som en lutherst-tydsk Menighed, og min Levemaade selv er saa tydsk, at jeg neppe vilde troe at leve i et fremmed Land, hvis ikke de Forbigaaendes Costume og Sprog undertiden erindrede mig derom.

Hvad mine Embedsforretninger angaaer, da har jeg ugentlig blot 4 til 6 Timers Forelæsninger. Endnu er de egentlige Studenteres Tal ringe, omtrent 40; men det medicinske Fakultet vil forhaabentlig snart komme paa Fode, siden det medicinske

Chirurgiske Academie i Moskva er ophævet, og 60 af dets El ver skulle sendes til Kasan.

Kasans Beliggenhed er meget behagelig. Staden ligger for største Delen i den brede Volga-dal, men Universitetsbygningerne, ligesom de fornemteste Gader, paa en Høide, fra hvilken man har en herlig Udsigt over de frugtbare Sletter og Bakkerne paa den anden Side af Floden.

Den høiere liggende Deel af Staden bestaaer af lutter Steenhuse, for det meste smukke, og overhoved bygges nu saa meget, og næsten alene af Steen, at man om 20 Aar maaskee ikke mere vil gienkende Kasan.

Klimatet her er vel i det Hele noget koldere end det tydske, men særdeles sundt. Især har denne Sommer været meget skøn og havt Overflødighed paa Træfrugter og Bær. Kun Blommer savner man her, fordi de behøve længere Tid til at modnes. Men Viindruer bringer man fra Astrachan og Meloner af to Slags trives her meget vel, da Sommeren vinder i Varme, hvad den taber i Længde.

Jøvrigt er her alt at have, hvad man behøver til et beqvemt og behageligt Liv; — — Levestedet er meget let, og jeg kan, naar jeg lever som i Wittenberg, komme ud med min halve Gage.

Den buntede Brimmel af forskjellige Nationer, som her stode sammen, giver Opholdet mangen Interesse, og der opstaaer et Amalgama, i det her det Occidentalske smelter sammen med det Orientaliske. Den tatariske Nation, som beboer en Forstad, gjør slet ikke noget ubehageligt Indtryk paa Jagtrageren. Mændene ere tildeels smukke, fyrrige, reenlige, arbeidsomme og mod Fremmede særdeles høflige — — interessant var mig en Scene, som jeg havde Leilighed til at see paa denne Nations Kirkegaard. Ved en af Gravene sad en bedaget Tatar med sin Turban og græd under lydelig Hulken. Dette var mig paafaldende, da Graven for ved ham allerede var gammel og begroet med Buskvækst. Vi spurgte ham altsaa, hvem han her begræd. „Min Moder,“ var Svaret. Og naar er hun død? „For 45 Aar siden.“ —

(af Neue Leipz. Lit. Zeit. 1811. Intelligenzbl. No. 1.)

Da efter Ministerenes for Oplysningen, Hr. Greve Kosumovskys, Befaling Universitetet her nu skal aabnes, saa have de statnmæssige Valgden 16 Sept. 1810 og følgende Dage fundet Sted i den almindelige Professor-Forsamling. Saasnart Val-

gene af Keiseren ere confirmerede, vil Univerſitet formeligen blive aabnet og organiseret.

(af Ten. Lit. Zeit: Jan. 1811, Intell. Bl. No. 7.)

### 3. Preussen.

Frankfurt a. d. Oder.

Omendſtiønt ſiden Michelsdag det nye Univerſitet er aabnet i Berlin, har dog Univerſitetet her ikke tabt betydeligen i Freqvenz. Her ere over 300 Studerende, meeft Theologer. For det forſte ville ogſaa de, ſom komme lige fra Skolerne, neppe i Berlin, erholde, hvad de behøve. Thi hvad i Berlin er vanſkeligt at undgaae, at nemlig ogſaa Candidater og Mænd i Embede indfinde ſig blandt Tilhørerne, vil nødfage eller dog let forføre Docenterne til, at ſtemme Tønen høiere, end de unge Studerende ere iſtand til at fatte den. Sectionen, eller, ſom den nu har begyndt at kalde ſig, Departementet for den offentlige Underviisning forudſaae vel ogſaa dette og havde den Tanke, om ikke at paalægge ſaa dog at raade de Indfødte, for det forſte et Mars Tid at beſøge et andet Univerſitet, inden de kom til Berlin. Thi i det mindſte dem, ſom ville ſtudere Theologie og Jurisprudens, maa man endnu give dette Raad. For Medicinere, Ca-

meralisten, Philologer og dem, som ville studere Naturhistorie, er i Berlin fortrinligen sørget. Her læses imidlertid med Iver, og, man kan med Glæde tilføie, høres med lige Iver.

(af HAN. akg. Lit. Zeit. 1811 No. 44.)

H. S. Majest. Kongen af Preussen har, i Anledning af den fiendelige Aftagelse, hvori Universitetet i Frankfurt a. d. Oder daglig mere og mere kom, siden et Universitet i Nabostaden Berlin var blevet oprettet\*), ved en Cabinetsordre af 27 April besluttet at forflytte førstnævnte Universitet til Breslau i Slesien, hvor der allerede var et catholisk-theologisk Facultet og et technologisk Institut. Forelæsningerne skulle tage deres Begyndelse i Octob. d. 1. Af Professorerne i Frankfurt gaae 13 derhen; desuden skulle 7 til 8 Breslaviske Lærere derved ansættes og desuden nogle Lærere indkaldes fra fremmede Universiteter. De Professorer, som forflyttes fra Frankfurt til Breslau, blive samtlige Reiseomkostninger godtgjorte, og deres Meubler

\*) Hvorledes lader nu dette sig foreene med den næstforan staaende Anmeldelse? man seer, hvor meget man kan troe de Esterretninger, de tydske Universiteter meddele om sig selv.

og Bøger paa kongel. Beføstning transporterede til Bands paa Oderen. Af de i Slesien ophævede Stifter og Klostere blive alle Bibliotheker, Archi- ver og Kunstsager foreenede i Breslau. Paa denne Maade kan for det første tilveiebringes et Biblio- thek af 150,000 Bind. Kunst-Antiquitets- og na- turhistoriske Museer ville blive anlagte. De for- henværende catholske Universitetsbygninger og det tæt derved liggende Matthias- Crift ere bestemte til Indretningen af de fornødne Høresale og til Locale for de forskjellige Samlinger.

(af HaK. allg. Lit. Zeit. Mai 1811 No. 142.)

---

#### 4. Kongeriget Westphalen.

Efter den westphalske Militærconscriptions- Codex af 27 Octb. 1809 ere foreløbigen fra Con- scriptionen befriede alle de Individuer, som ud- mærke sig ved deres Talenter og erhvervede Kund- skaber, især naar de høre til deres Classe, som be- stemme sig til den offentlige Underviisning og den geistlige Stand.

(af Jen. allg. Lit. Zeit. Mai 1811 No. 99.)

---

Statsraad og Generaldirecteur for den offentlige Underviisning, Leist, har udstædt følgende offentlige Bekjendtgjærelse:

Alle de, som attraae en af de Fripladse (Freitische \*), som Regieringen har at bortgive, ved noget af de tre Universiteter i Kongeriget, have derom at henvende sig til Inspectionen over de Kongelige Friborde i Göttingen eller Marburg, eller hos sammes Ephorer i Halle.

De maae ledsage deres Ansøgninger med følgende Bidnesbyr:

1. om deres fortrinlige Talenter og Kundskaber
2. om deres fortrinlige Flid
3. om deres exemplariske Wandel
4. om deres Trang

Bemeldte Ansøgninger med Bilag maae f det seeneffe inden 8 Uger før ethvert Halvaars Udgang indsendes til de respective Inspectorer og Ephorer, hvorpaa samme med Betænkning tilstille Generaldirectionen for den offentlige Underviisning en Liste paa samtlige Supplicanter til definitiv Udvælg.

Om den skeete nye Uddeling af Fribordspladse blive Inspectorerne og Ephorerne underrette-

\*) Nu egentlig Pengestipendier, som gives istedet for Kost in natura, saaledes som Communitetsstipendiet ved Kiøbenhavn's Universitet.

de, og dernæst af dem de Providerede den fornødne Underretning meddeelt.

Cassel den 4 April 1811.

Statsraad, Generaldirector for  
den offentlige Underviisning  
von Leist.

(af Hannöv. Anzeig, 1811. 28 St.)

### Marburg.

Hs. Majest. Kongen opfyldte den 2 Jul. paa sin Tilbagereise fra Paris et Universitetet her for nogen Tid siden givet Tilfagn, i det han til Bibliothekbygningens Udvidelse og et Observatoriums Opførelse paa samme bestemte 60000 Fr.

(af Hall. allg. Lit. Zeit. 1811. No. 199.)

### 5. Spanien.

Den 28 Jan. har Kongen udnævnt en Commission, som det overdrages, 1. at udarbejde en almindelig Plan for den offentlige Underviisning og de offentlige Læreanstalter, 2. at udfærdige de specielle Reglementer for Skoler, Collegier o. desl. 3) at udfinde de Midler, ved hvilke de kunne sættes i Gang. Denne Commission bestaar af 10 Medlemmer.

(af Sen. allg. Lit. Zeit. Mai 1811. Intellig. Bl. No. 29.)



5. Det Østerrigske Monarchie.  
Prag.

Decanus i det medicinske Facultet skal nu ogsaa her (ligesom i Wien) ikke længer være en virkelig Professor, for ikk. ved Decanatsforretninger at forstyrres i sit Lære-Embedet, men en anden praktiserende Læge; ogsaa skal den, som vælges, være kyndig i det böhmske Sprog, for t. Ex. at kunne examinere Gjordensdrene i dette Sprog. — Anatomien skal for Fremtiden bestandig foredrages to halve Aar i Træk af en egen Professor, som en Professor med en Gage af 300 Fl. er adjungeret. Desuden skal Professuren i den høiere Anatomie og Physiologie vedbeholdes.

(Af *Sta. allg. Lit. Zeit.* Octbr. 1810, No. 284.)

---

Trykfeil.

S. 279, Lin. 16, siden her l. siden her.

---

[REDACTED]

[REDACTED]







